

Cisterna del Pla del Castell. La Tonda

Tona

Ubicació

Comarca: Osona
Lloc/Adreça: Serrat del castell de Tona. El Pla del Castell
Alçada: 694

Coordenades:

Latitud: 41.85392
Longitud: 2.22336
UTM Est (X): 435533
UTM Nord (Y): 4633849

Classificació

Número de fitxa 08283 - 167
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Element arquitectònic
Estil / època: Prehistòric Ibèric Romà Medieval
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: Parcialment erosionada, sedimentada i coberta de vegetació.
Protecció Legal
Tipus de protecció: BCIN
Observacions protecció: Declarat BCIN. MHA 218 1 R.1.54.1163 (BOE 19.10.1944) declarat com a Conjunt en el Catàleg de Monuments Historicoartistic. POUM. Pla d'Ordenació Urbanística Municipal. VI. Catàleg de béns a protegir. Arq-4 Pla del Castell. EPA, nivell de protecció A. (20/07/2011)
Data aprovació: dj., 19/10/1944 - 12:00
Accés Fàcil
Ús actual: Científic/Cultural
Titularitat Pública
Titular: Ajuntament de Tona
Fitxes associades:

Descripció

El serrat del castell de Tona és un àrea inclosa al PEIN. La plataforma més elevada, el Pla del Castell, està catalogada com a jaciment arqueològic. Juntament amb edificis medievals com la Torre del castell o l'església de Sant Andreu, també afloren runes de l'antic barri habitat i, a la part baixa de la plataforma natural, la cisterna.

La cisterna, aljub o dipòsit d'aigua és obert a la roca, amb alguns murs de pedra en el fons i parcialment amb paviments per impermeabilitzar-la, permetia emmagatzemar aigua de pluja. Les mides del clot són 18 metres de llargada, 5 metres d'amplada i 3,5 metres d'alçada. S'ha estimat una capacitat d'uns 300 m³ (DANÉS, 1932).

Observacions:

Aquest element és important per la història de Tona ja que en el treball *Orígenes històrics de Catalunya*, el filòleg i historiador Josep Balari i Jovany el 1897, afirma que el nom de Tona, que els documents primitius anomenen *Tonda* o *Tonna*, derivaria del nom romà *tonna* que significaria tina en el sentit de clot, excavació, fossa o concavitat excavada a terra. Aquest nom hauria derivat a Tona i s'hauria generalitzat per tot el terme.

Història

L'ocupació del pla es remunta a la prehistòria recent (1500-700 aC), hi ha indicis d'ocupació ibèrica (V-III aC) i posteriorment romana (III-I aC). La troballa de fragments d'un sarcòfag del segle V dC apuntaria la possibilitat que ja hi hagués un edifici dedicat al culte cristià.

El Castell de Tona i l'església de Sant Andreu, es documenten l'any 888, quan el bisbe Gotmar acudí al castell de Tona del comtat d'Osona a consagrar l'església de Sant Andreu que havien construït els il·lustres barons: Àlvar, prevere, Recared, prevere, Centuri, Bera, El·la i Gal·leni amb tots els homes que vivien al castell de Tona, que dotaren el temple de llibres i dels objectes litúrgics necessaris per al culte, i béns territorials per a subvenir les necessitats dels sacerdots que en tinguessin cura. El bisbe donà una casa situada al costat de l'església, i els delmes i primícies del terme del castell.

El castell de Tona estenia el seu terme jurisdiccional per l'actual terme municipal de Tona i una part del de Collsuspina, que comprenia el terme parroquial de Sant Cugat de Gavadons. (DD.AA, 1996).

El dipòsit o aljub d'aigua va ser excavat també per Felip Vall els anys 1985-86, que va confirmar la seva funció com a dipòsit d'aigua fins a l'època moderna, però no es va poder datar l'estructura, ja que no s'excavà per sota del paviment impermeabilitzat del dipòsit (FONT, MESTRES, PUIGFERRAT, 2004).

Bibliografia

BALAR, Josep (1989). Orígenes históricos de Cataluña. Barcelona.

DANÉS, Josep (1932): Antiguitats de Tona. *Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya*. 1932, vol. XLII, pp. 325-347.

DD.AA (1996). CATALUNYA ROMÀNICA. Volum III. OSONA II. Fundació Enciclopèdia Catalana.

FONT, Josep; MESTRES, Imma; PUIGFERRAT, Carles (2004). “La restauració de la torre del Castell de Tona”. Llibre de Tona

El pla del Castell (material gràfic). (Tona): Ajuntament de Tona i Diputació de Barcelona. 1 cartell.

PADRÓS GÓMEZ, C. (2008) *Dossier documentació Ruta de l'aigua a Tona (Osona)*. Ajuntament de Tona, Centre Interpretació del Camp de les Lloses. *Inèdit*.

PLADEVALL, Antoni (1990). Tona. Mil cent anys d'Història. Eumo Editorial. Ajuntament de Tona.

